

INSTITUTE OF INDIGENOUS MEDICINE, UNIVERSITY OF COLOMBO, RAJAGIRIYA
BAMS LEVEL II – FIRST SEMESTER EXAMINATION – NOVEMBER 2018

SANSKRIT - III

COURSE CODE – MS 2104

Date: 05.11.2018

Time: 2 1/2 hours

(9.45 a.m. – 12.15 p.m.)

Index No

Answer all questions.

Part I - Structured Questions

Answer the following questions.

(10 Marks)

1.1 Conjugate √ वच् in परोक्षा-लिट् (potential-mood) in all पुरुष (persons) and वचन (numbers).

.....

.....

.....

.....

1.2 Name the main categories of समास (compounds).

.....

.....

.....

Handwritten signature or mark.

1.3 Identify two समास (compounds) from the following words.

सततं, सक्तः, गुप्तं, राजसुपूजिता, विदेशगमने, परिहर्तव्यः, कुलीनः, पुच्छविषाणहीनः, जीवमानः,
समुन्नतिम्, आलस्यं, महाशैलं, जलधरः, खलु, स्वयं, गोगद्रभौ, तदा, छिन्नोद्भवाम्बोधरधन्वयासैः, पश्चात्,
वातजाः, पैत्तिकः

1.4 Identify two कृदन्त (participles) from the following words.

सततं, सक्तः, गुप्तं, राजसुपूजिता, विदेशगमने, परिहर्तव्यः, कुलीनः, पुच्छविषाणहीनः, जीवमानः,
समुन्नतिम्, आलस्यं, महाशैलं, जलधरः, खलु, स्वयं, गोगद्रभौ, तदा, छिन्नोद्भवाम्बोधरधन्वयासैः, पश्चात्,
वातजाः, पैत्तिकः

1.5 Identify two तद्धित (derivational) from the following words.

सततं, सक्तः, गुप्तं, राजसुपूजिता, विदेशगमने, परिहर्तव्यः, कुलीनः, पुच्छविषाणहीनः, जीवमानः,
समुन्नतिम्, आलस्यं, महाशैलं, जलधरः, खलु, स्वयं, गोगद्रभौ, तदा, छिन्नोद्भवाम्बोधरधन्वयासैः, पश्चात्,
वातजाः, पैत्तिकः

1.6 Identify two निपात (particles) from the following words.

सततं, सक्तः, गुप्तं, राजसुपूजिता, विदेशगमने, परिहर्तव्यः, कुलीनः, पुच्छविषाणहीनः, जीवमानः,
समुन्नतिम्, आलस्यं, महाशैलं, जलधरः, खलु, स्वयं, गोगद्रभौ, तदा, छिन्नोद्भवाम्बोधरधन्वयासैः, पश्चात्,
वातजाः, पैत्तिकः

1.7 Identify two words with उपसर्ग (prepositions).

सततं, सक्तः, गुप्तं, राजसुपूजिता, विदेशगमने, परिहर्तव्यः, कुलीनः, पुच्छविषाणहीनः, जीवमानः, समुन्नतिम्, आलस्यं, महाशैलं, जलधरः, खलु, स्वयं, गोगद्गभौ, तदा, छिन्नोद्भवाम्बोधरधन्वयांसैः, पश्चात्, वातजाः, पैत्तिकः

.....

1.8 Combine the following sentences into one using 'च'.

- (a) महिला: अन्नं पचन्ति।
(b) मातरौ अन्नं पचतः।
(c) मम भगिनी अन्नं पचति।
-

1.9 Combine the following sentences into one using 'वा'.

- (a) त्वं गृहं गच्छसि।
(b) सः गृहं गच्छति।
(c) आवां गृहं गच्छामः।
-

(10 Marks)

2. Read this stanza and answer following questions.

"सिरानुसारिभिर्दोषैर्विगुणैरूर्ध्वमागतैः ॥

जायन्ते नेत्रभागेषु रोगाः परमदारुणाः ॥"

2.1 Write the word order of the stanza?

.....
.....
.....

2.2 What is the विभक्ति (case) used in the first पाद (line)?

.....

2.3 Write the धातु (verb-root) of 'आगतैः'.

.....

2.4 What is the द्वि-वचन (dual-number) form of 'आगतैः' ?

.....

2.5 Name the लकार (tense/mood), पुरुष (person) and वचन (number) of 'जायन्ते'.

.....

2.6 Separate the words of 'सिरानुसारिभिर्दोषैर्विगुणैरूर्ध्वमागतैः'.

.....
.....

2.7 Identify two words which are with उपसर्ग.

.....

2.8 Give a पर्याय-पद (synonym) to 'रोगाः'.

.....

2.9 How many नाम-विशेषण (adjectives) are added to describe the word 'दोषैः' ? What are they?

.....

2.10 Explain briefly the content of the stanza.

.....

.....

3. Read the following stanza and answer the following questions.

(05 Marks)

शोत्रं श्रुतेनैव न कुण्डलेन दानेन पाणिर्न तु कङ्कणेन ।

विभाति कायः करुणापराणां परोपकारैर्न तु चन्दनेन ॥

3.1 Write four words which are declined in तृतीया-विभक्ति (instrumental case).

.....

.....

3.2 Separate the following words.

श्रुतेनैव

पाणिर्न

.....

3.3 What are the नाम-मूल (noun-stems) of following words?

दानेन

कङ्कणेन

परोपकारैः

कायः

.....

3.4 What is the लकार (tense/mood) and धातु (verb-root) of 'विभाति'?

3.5 Write the द्वि-वचन (dual-number) and बहु-वचन (plural-number) forms of 'चन्दनेन'.

4. Read the following stanza and answer the given questions.

(05 Marks)

औषधं मूढवैद्यानां त्यजन्तु ज्वरपीडिताः ।

परसंसर्गसंसक्तं कलत्रमिव साधवः ॥

4.1 Separate the word 'कलत्रमिव' and write the सन्धि rule applied to combine them.

4.2 What is the नाम-मूल (noun-stem) of 'साधवः' ?

4.3 Which is the लिङ्ग (gender) of 'कलत्र' ?

4.4 Name the लकार (tense), पुरुष (person) and वचन (number) of 'त्यजन्तु'.

4.5 What is the एक-वचन (singular) form of 'मूढवैद्यानां' ?

5. Make five meaningful sentences in SOV pattern using following nouns and verbs. (05 Marks)

5.1 कश्चित् -

5.2 वृक्षात्

5.3 मयि

5.4 अस्ति

5.5 अगच्छन्

6. Convert the following sentences into passive voice. (05 Marks)

6.1 सारथिः अश्वं नयति।

6.2 वयम् पुस्तकानि अपठाम।

6.3 वानरौ फले खादतः।

6.4 गायकः गीतं अगायत्।

6.5 सः युष्मान् अताडयत्।

Part II – Essay Questions

1. Translate the following stanzas into English.

(20 Marks)

1.1

साहित्यसङ्गीतकलाविहीनः साक्षात् पशुः पुच्छविषाणहीनः ।

तृणं न खादन्नपि जीवमानस्तद्भागधेयं परमं पशूनाम् ॥ १२ ॥

येषां न विद्या न तपो न दानं ज्ञानं न शीलं न गुणो न धर्मः ।

ते मर्त्यलोके भुवि भारभूता मनुष्यरूपेण मृगाश्चरन्ति ॥ १३ ॥

(नीतिशतकम्)

1.2

यतः सर्वेषु रोगेषु प्रायशो बलवान् ज्वरः ।

अतस्तस्य प्रतीकारं प्रथमं ब्रूमहे वयम् ॥ १३ ॥

देवदारुधनाविश्राबृहतीद्वयपाचनम् ।

ज्वरे पूर्वं पिबेच्चारुपयोधरधराधरे ॥ १४ ॥

(वैद्यजीवनम्)

1.3

उष्णाभितप्तस्य जलप्रवेशादहरेक्षणात् स्वप्नविपर्ययाच्च ।

प्रसक्तसंरोदनकोपशोकक्लेशाभिघातादतिमैथुनाच्च ॥ २६ ॥

शुक्तरनालाम्लकुलत्थमाषनिषेवणाद्वेगविनिग्रहाच्च ।

स्वेदादथो धूमनिषेवणाच्च छर्देर्विघाताद्वमनातियोगात् ॥

बाष्पग्रहात् सूक्ष्मनिरीक्षणाच्च नेत्रे विकारान् जनयन्ति दोषाः ॥ २७ ॥

(सुश्रुतसंहिता)

2.1 There are *mandala*, *sandhi*, and *paṭala* in the eye.

2.2 Now I will tell about *dr̥ṣṭi* (pupil) as the expert says.

2.3 We will compose the book like a poem.

2.4 People who are suffering from fever should reject the medicine of ignorant physician.

2.5 *Thimira* is the most severe eye disease.

2.6 Amongst the diseases caused by pitta, *dhūmadar̥ṣī* is curable.

2.7 I am a son of a farmer.

2.8 I have an elder brother and a younger sister.

2.9 I was born in a small village near Anuradhapura town.

2.10 Learning is highly honoured by the king, not wealth.